

Római kori faragott sírépítményelemek a Rupp-hegy lábánál

(Budapest, XI. ker., Rupp-hegy, Barackmag utca, Hrsz.: 1518/3)

2009. március 23. délutánján a BTM Aquincumi Múzeuma telefonos bejelentést kapott Imre Gábortól, a Földgáz Zrt. munkatársától, hogy a XI. kerületi Barackmag utcában a munkaterületük mellett réginek tűnő faragott köveket látnak egy munkagödörben.

A helyszínre még aznap kérkezvén megállapíthattuk, hogy egy markoló által, valószínűleg földkitermelés céljából kiasott gödör alján hat darab, nagyméretű, faragott mészkőtömb hever (*1. kép*), amelyek közül az egyikken emberábrázolásos reliefdíszítés található. Az elsődleges vizsgálatok alapján úgy tűnt, a köveket helyben, a hegyoldalból bontották ki.

A következő napokban a Kulturális Örökségvédelmi Hivatallal (KÖH), a XI. kerület jegyzőjével és a telek tulajdonosával egyeztetve sikerült megállapodni a köemlékek beszállításról, valamint a hegyoldal megbontott rétegsorának megvizsgálásáról. A köemlékek beszállítására március 25-én került sor.

Március 30-án a KÖH és a Múzeum képviselői a helyszínen egyeztettek a telek tulajdonosának megbízottjaival, amelyről külön jegyzőkönyv készült. A tulajdonos megbízásából megjelentek azt nyilatkozták, hogy a területen az elmúlt évben ismeretlen nagymértékű, mintegy 2-3000 m³-nyi földet halmoztak fel a természetes mélye-

Carved Roman period grave monument elements by the foot Rupp-hegy

(Budapest XI, Rupp-hegy, Barackmag St., Lrn.: 1518/3)

In the afternoon of March 23, 2009, the Aquincum Museum of the BHM received a telephone call from Gábor Imre, working for the Földgáz Zrt. He reported that large seemingly old carved stones had been discovered in a construction pit next to their territory in District XI on Barackmag Street.

We visited the site the same day and found that six large carved limestone blocks (*Fig. 1*), one of them with a relief ornament depicting a human figure, lay at the bottom of a pit that had been dug by an mechanical excavator to obtain earth. From our preliminary examination it appeared that the stones had been locally turned out of the hillside.

Over the following days we carried out discussions with the Cultural Heritage Protection Office (KÖH), the notary of the XIth district and the owner of the lot and agreed that the stone remains would be transported to the museum and the disturbed layer sequence of the hillside would be examined. The stone remains were transported to the museum on March 25.

On March 30, the representatives of the museum and the KÖH met the representatives of the owner of the lot where special records were taken. The representatives of the owner said that unknown persons had

*1. kép: Római kori
kőemlékek a Rupp-hegy
oldalában*

*Fig. 1: Roman period
stone monuments on the
side of Rupp-hegy*

désben. Noha a tulajdonos tett lépéseket, hogy az illegális földlerakót tetten ériék, nem járt sikerrel. A megbízottak, valamint a gépkezelő arra kaptak megbízást, hogy a terület eredeti állapotát helyreállítsák, illetve a földet a szomszédos platón szétterítsék. A gépkezelő azt nyilatkozta, hogy a kövek a feltöltésből kerültek elő. Megállapodás született arról, hogy a földmunkák esetleges folytatását a BTM régészeti megfigyelés keretében felügyeli majd.

A megfigyelés során 2009. április 1-én két fő kézi földmunkással megvizsgáltuk a kövek előkerülésének helyét és 6,5 m hosszú, dél-délnyugat–észak-északkelet irányú, 2 méter magas metszetsfalat tisztítottunk meg. Ez alapján a következő megfigyeléseket tettük: a rétegsor tetején 0,8–0,2 m vastag kevert, kőzettörmelékes, humuszos, agyagos feltöltés volt. Ez alatt dél-délnyugati irányban lejtő 0,4–0,5 m vastag kőzetszemcsés humuszos termett talajréteg következett, amelyben két humuszos és egy égett, faszenes, paticos beásást figyelhettünk meg. A réteg alján, állati állkapocs mutatkozott a metszetsfalban. A faszenes,

deposited 2000-3000 m³ earth in the natural depression during the previous year. The owner had taken measures to catch the illegal earth mover red-handed but had failed. The representatives and the operator of the excavator had been instructed to restore the lot to its original condition and to spread the earth over the neighboring plateau. The operator said that the stones had been found in the deposited earth. We agreed that an archaeologist of the BHM would observe the on-going earth moving work.

On April 1, 2009, during the observation work, we examined the place where the stones had been found with the help of two manual workers, and cleaned a circa 6.5 m long south-southeast-north-northwest running 2 m high section of wall. The following observations could be made: A 0.8–0.2 m thick mixed humus, clayey fill with debris lay on top of the layer sequence. Underneath, there was a 0.4–0.5 m thick humus soil layer followed with pebbles, sloping in a south - south-west direction in which two humus pits

paticsos beásás nagy valószínűséggel egy hamvasztásos sír szélét jelezte. A humuszos réteg alatt sárga, agyagos, természetes réteg húzódtott.

A megfigyeltek alapján a következő következtetésekre jutottunk: bár a metszetfalban valóban jól megfigyelhető a gépkezelő által említett modern feltöltés, a gépi munka jelentős mértékben helyi rétegeket is érintett, tehát igen nagy a valószínűsége annak, hogy a kőtömböket a helyi humuszos, agyagos rétegből fordította ki a marcoló, azaz azok nem a feltöltéssel kerültek ide. A helyi rétegekben megfigyelhető beásások történeti korúak lehetnek.

További régészeti feltáráásra nem volt lehetőség, de a Múzeum jegyzőkönyvben jelezte, hogy szakmailag feltétlenül indokolt a területen a jövőben esetleg folytatódó földmunkák régészeti szakfelügyelete.

A Rupp-hegyen előkerült római kori maradványok jól illeszkednek a Budai hegyvidéken szórványosan megtalálható római telepek rendszerébe.

A legközelebbi feltárt lelőhely a hegy lábánál található, ahol Kr. u. 2. század második negyedétől-közepétől a 4. századig mutatható ki a területhasználat (HÁRSHEGYI 2007, 164). Itt Nagy Tibor 1960-ban három, a Kr. u. 3. századra datált temetkezést (BTM Adattár Ltsz.: 501-77), később pedig, 2006 és 2007 folyamán, Hárshegyi Piroska római kori követett utat, egy négyszögletes kőépítményt, továbbá egy kerítőfal maradványait tárta fel (HÁRSHEGYI 2007; HÁRSHEGYI 2008). Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy a két lelőhely közötti területen, a Rupphegyi út – Hosszúréti utca – Törökbálinti út által határolt kelet-nyugati domboldalon, Lassányi Gábor 2008-ban egy rövid terepbejáráson római kori kerámiatöredékeket fgyelt meg a köves fel-

and a burned pit containing charcoal and daub could be observed. An animal mandible appeared in the section wall at the bottom of the layer. The pit with charcoal and daub was probably the edge of a cremation burial. The yellow, clayey natural subsoil ended the layer sequence under the humus layer.

The following conclusions could be drawn from these observations. Although the modern fill mentioned by the operator could really be observed in the section wall, the mechanical earth digging had significantly disturbed the local layers so it seems highly likely that the stone blocks had been turned out from the local humus, clayey layer and not transported here with the earth fill. The pits observed in the local layer sequence may have dated to historical periods.

There was no possibility for further archaeological excavation work but the museum noted in the official report that an archaeological supervision would be justified at any earth-moving work to be carried out on the territory in the future.

The Roman period remains discovered on Rupp-hegy are consistent with the system of the Roman settlements scattered in the Buda hills.

The closest such site that has been brought to light is located at the foot of the hill where use of the land can be demonstrated from the second quarter-middle of the AD 2nd century to the AD 4th century (HÁRSHEGYI 2007, 164). In 1960, Tibor Nagy uncovered three burials here dated to the AD 3rd century (BTM Archives Inv. no.: 501-77), while later in 2006 and 2007, Piroska Hárshegyi unearthed a Roman period paved road, a quadrangular stone building and the remains of a fencing wall (HÁRSHEGYI 2007; HÁRSHEGYI

színen (BTM Adattár Ltsz.: 2852-2008). Szintén nincsen túl távol a lelőhelytől a Zsidi Paula által 1983-ban Gazdagréten feltárt késő római temető sem (ZSIDI 1987), amelynél a hozzá tartozó település egyelőre nincsen azonosítva. (L. G.)

A leletegyütttest összesen hat, mészkőből faragott kőemlék alkotja. Ezek a következők:

1. Vésett felirattal ellátott, téglalap alakú kőlap, melynek egyik hosszanti szélén oszlopot faragtak ki (a faragványt a másodlagos felhasználás során jórészt lefaragták). Az oszlopot a kőlap keskeny oldalán is kifaragták (3a kép, Ltsz.: 2009.1.2.).

2. kép: Reliefdíszes sírépítmény elem szolgálfiú (camillus) ábrázolásával

Fig. 2: Element of a grave monument with relief depicting a servant boy (camillus)

2008). It should be added that in 2008, Gábor Lassányi observed Roman period shards on the stony surface in the territory between the two sites on the east-west running hillside bordered by Rupphegyi Road – Hosszúréti Street – Törökbálinti Road (BTM Archives Inv. no.: 2852-2008). The Roman cemetery that Paula Zsidi found in Gazdagréti in 1983 is also not very far from the site (ZSIDI 1987). The settlement with which it was associated has not yet been identified. (G. L.)

The find unit is composed of six carved limestone slabs that may be described as follows:

1. An oblong stone slab with an engraved inscription and a column carved along one of the longer edges (it was mostly carved away as part of its secondary use). Part of the column was carved on the narrow side of the slab as well (Fig. 3a, Inv. no.: 2009.1.2).

2. An oblong stone slab with an engraved inscription and a column carved along one of the longer edges. Part of the column was carved on the narrow side of the slab as well (Fig. 3b, Inv. no.: 2009.1.3).

3. An oblong stone slab with the depiction of a servant boy on its front. He holds a sacrificial bowl in his hands and stands on an altar within a semi-circular niche. Columns were carved along the longer edges of the slab and the left hand one was also carved on the narrower side of the slab (Fig. 2, Inv. no.: 2009.2.18).

4. An undecorated oblong stone slab (Inv. no.: 2009.2.19).

5. An undecorated oblong stone slab (Inv. no.: 2009.2.20).

6. A slotted stone block supporting the base of the stele (Inv. no.: 2009.2.21).

2. Vésett felirattal ellátott, téglalap alakú kőlap, egyik hosszanti szélén faragott oszloppal. Az oszlopot a keskeny oldalon is kifaragták (3b kép, 2009.1.3.).

3. Téglalap alakú kőlap, homlokzati oldalán félköríves fülkében oltáron álló, kezeiben áldozati tálat tartó szolgálfiú ábrázolásával. A kőlap hosszanti szélein oszlopokat faragtak ki, amelyek közül a bal oldalt a kőlap keskenyebbik oldalán is kidolgozták (2. kép, Ltsz.: 2009.2.18.).

4. Téglalap alakú, díszítés nélküli kőlap (Ltsz.: 2009.2.19.).

5. Téglalap alakú, díszítés nélküli kőlap (Ltsz.: 2009.2.20.).

6. Sztélé befogadására szolgáló perselykő (Ltsz.: 2009.2.21.).

Az 1-5. számmal jelzett köemlékek a teljesen azonos kőanyag és a faragási stílusban mutatkozó egyezések alapján összetartoztak, egyazon sírépítmény részei voltak. A 6. számú darab ezektől független köemlék, amely egy sztélé talapzataként funkcionált.

Két kőlapon volt felirat (3. kép). Már a lelőhelyen megállapíthattuk, hogy a feliratos kőlapok eredetileg összetartoztak, ugyanis a méret- és anyagbeli egyezésen túl a feliratuk is összefüggő volt; a sírfelirat bal fele az egyik kőlapon, míg jobb fele a másikon volt olvasható. A két köemlék eredetileg tehát egyetlen, nagyjából négyzet alakú feliratos kőlapot alkotott, amelyet csak egy későbbi, másodlagos felhasználás során vágtak ketté, nagyjából középen. A kettévágással nyert téglalap alakú kőlapokat minden bizonnyal a késő római korban használták fel, valószínűleg csontvázas sírok számára készítették belőlük kőládát. Korábbi sírkövek, köemlékek szétDarabolása és másodlagos felhasználása egyáltalán nem ritka jelenség a késő római korban.

Stone remains nos. 1-5 belonged together as elements of the same grave stele based on their identical stone material and the matching style of their carving. Item no. 8 was an independent piece that acted as the supporting pediment of the grave stele.

Two of the stone slabs had inscriptions (Fig. 3). It could be determined at the scene of the recovery that the inscribed stone slabs had originally belonged together since, beside being similar in size and material, the inscription was continuous. Half the grave inscription could be read on one slab and the other half of the inscription the other. Thus, the two pieces of stone had originally formed a single, approximately square stone slab that was only later split during its secondary exploitation. The resulting oblong stone slabs were probably used in the late Roman period when they were used to create a stone casket for inhumation burials. The splitting and secondary use of earlier grave steles and stone monuments was fairly common in the late Roman period. On the territory of Carnuntum (today: Bad-Deutsch Altenburg and Petronell, Austria) e.g. the overwhelming majority of the steles from the first decades of the imperial period were found, built secondarily into late Roman stone casket graves. The cheap and abundant early Roman stone relics were preferred building material in late Roman military constructions as well (see e.g. the *spolia* in the fortification at Március 15 Square).

The grave inscription reads as follows:

M(arcus) Aur(elius) Aelianus h(ic) s(itus) e(st) an(norum) X(?) / M(arcus) Aur(elius) Mogetmarus vet(eranus) / al(ae) I Thr(acum) et Aur(elia) Dumnom(a)ra fil(io) pient(issimo) et sibi vivi p(ost)uerun(t)

3. kép: A sír építmény felirata

Fig. 3: Inscription of the grave monument

Carnuntum (ma: Bad-Deutsch Altenburg és Petronell, Ausztria) territoriumán pl. a császárkor első két évszázadából származó sírkövek túlnyomó többsége másodlagos felhasználásból, késő római kőládásokba beépítve kerül elő. De késő római katonai építkezéseknél is előszeretettel nyúltak az olcsó és nagy mennyiségben rendelkezésre álló korai kőemlékekhez (lásd pl. a Március 15. téri erőd *spolia*anyagát).

Ezek után nézzük a sírfelirat olvasatát és értelmezését:

M(arcus) Aur(elius) Aelianus h(ic) s(itus) e(st) an(norum) X(?) / M(arcus) Aur(elius) Mogetmarus vet(eranus) / al(ae) I Thr(acum) et Aur(elia) Dumnomara fil(io) pient(issimo) et sibi vivi posuerun(t)

Itt nyugszik Marcus Aurelius Aelianus, aki 10(?) évet élt. (A síremléket) Marcus

Here lies Marcus Aurelius Aelianus who lived 10(?) years. Marcus Aurelius Mogetmarus, the veteran soldier of the first mounted auxiliary troop of the Thracians and Aurelia Dumnomara had (the sepulchre) raised while they still lived for their darling son and themselves.

Thus, the inscription tells us that the parents raised the grave monument for their son who died young at the tender age of 10. The father (Marcus Aurelius Mogetmarus) was a veteran of the auxiliary troop *ala I Thracum veterana sagittaria*, which was stationed in Campona (today's Nagytétény) in the second half of the AD 2nd century and during the AD 3rd century. After his discharge the veteran settled with his family near his former military unit (for these troops see: LŐRINCZ 2001) The name of the head of the family also tells us a lot. Mogetmar-

Aurelius Mogetmarus, a trákok első számú lovas segédszázadosának kiszolgált katonája és Aurelia Dumnomara állították még életükben, drága gyermeküknek és saját maguknak.

Amint arról a feliratról értesülünk, a síremléket egy 10 évesen elhunyt kisfiú számára állították szülei. Az apa (Marcus Aurelius Mogetmarus) a 2. század második felében és a 3. század folyamán Camponában (ma Nagytétény) állomásozó *ala I Thracum veterana sagittaria* nevű segédszázados kiszolgált katonája volt, aki leszerelését követően egykori katonai egységének közelében telepedett le családjával (a csapatról: LŐRINCZ 2001). A családfő neve is sok mindent elárul. A Mogetmarus összetett, bennszülött kelta név (MEID 2005, 111). A név első tagjában a „hatalom”, esetleg „vagyon” jelentésű „*mag/mog*” kelta szó ismerhető fel, míg a „*-marus/-mara*” utótag jelentése „nagy”. Így a teljes név jelentése nagyjából így adható vissza: „nagy hatalmú” vagy „nagy vagyonú”. Maga a Mogetmarus név pontosan ilyen alakban nem volt még ismert feliratokról, de Mogitmarus formában találkozunk vele Pannonia Inferiorban (Alsószentiván, Fejér megye, RIU 1484), Mogitmarus és Mocetimarus alakban pedig Gallia Narbonensisben (CIL XII 378, CIL XII 731).

A Marcus Aurelius *gentilicium* arra utal, hogy a római polgárjogot legkorábban Marcus Aurelius császár uralkodási ideje alatt (Kr. u. 166–180), legkésőbb Caracalla császár Kr. u. 212-ben kiadott, széleskörű polgárjog-adományozásról határozó rendeletében kapta meg Mogetmarus (vagy esetleg valamelyik felmenője). Az anya, Aurelia Dumnomara, neve alapján ítélve ugyancsak kelta származású volt (MEID

us is a compound autochthonous Celtic name (MEID 2005, 111). The Celtic word “*mag/mog*” meaning “power” or perhaps “wealth” can be recognized in the first element, while the “*-marus/-mara*” second part means “big”. Thus, the approximate meaning of the name is “of great power” or “of great wealth”. The name Mogetmarus has not yet been encountered in inscriptions. It is known in the forms Mogitmarus from Pannonia Inferior (Alsószentiván, Fejér County, RIU 1484) as well as Mogitmarus and Mocetimarus at Gallia Narbonensis (CIL XII 378, CIL XII 731).

The *gentilicium* Marcus Aurelius implies that Mogetmarus (or perhaps one of his forebearers) received Roman citizenship during the reign of Emperor Marcus Aurelius at the earliest (AD 166–180) or, at the latest, as part of a large-scale granting of citizenship initiated by Emperor Caracalla in AD 212. The mother of the dead boy, Aurelia Dumnomara, must also have been of Celtic origin based on her name (MEID 2005, 107). Dumnomara is a compound Celtic name: the word “*dubno/dumno*” means “world”, while we have already spoken of the word “*marus/-mara*” meaning “great”. The other component of the name (Aurelia) can most probably be connected with the above-mentioned granting of citizenship during the reign of Caracalla. Based on the name and historical data, the inscription (and thus, the grave monument) can be dated to the first third or perhaps the first half of the AD 3rd century.

The fact that the parents of Celtic origin, who had only recently been given Roman citizenship gave a Latin sounding (Aelianus) name to their son indicates the gradual Romanization of the family. The stones tell not only of the origin of the

2005, 107). A Dumnomara összetett kelta név: a „*dubno/dumno*” szó jelentése „világ”, míg a „nagy” jelentésű „*marus/mara*” utótagról már volt szó. Nevének másik tagja (Aurelia) legnagyobb valószínűséggel a fent említett Caracalla kori polgárjog adományozással függhet össze. A névtörténeti adatok alapján a felirat (és így a síremlék) leginkább a Kr. u. 3. század első harmadára, esetleg első felére keltezhető.

A család fokozatos romanizációjára utalhat, hogy a kelta származású, valószínűleg frissen római polgárjogot nyert szülők, gyermeküknek már latin hangzású nevet adtak (Aelianus).

De nemcsak a család eredetéről, az egyes személyek jogállásáról „beszélnek” a kövek, hanem például arról is, hogy a feliratot állító szülők tehetősebb társadalmi réteghez tartozhattak.

Az összetartozó Rupp-hegyi kőemlékeken ugyanis több olyan nyom figyelhető meg, amelyek arra engednek következtetni, hogy a kőlapok egy több emeletes, összetettebb – tehát költségesebb – síremlék elemei lehettek egykoron (4. kép). Erre utal többek között a feliratos kőlap tetejének szélein kiképzett, további oldalirányú kőelemek becsatlakozását lehetővé tévő két csaplyuk, valamint a feliratos és a szolgálábrázolásos kőlapok magasságában mutatkozó jelentősebb eltérés is (így ezek a síremlék más-más szintjén kellett, hogy álljanak).

A több kőelemből álló, rendszerint emeletes, díszes síremlékek a költségesebb temetkezési szokások közé tartoztak, amit nem mindenki engedhetett meg magának.

Az egykori Római Birodalom területéről számos helyreállított, régi pompájában megtekinthető síremléket is-

4. kép: A síremlék számítógépes rekonstrukciója (Németh Ádám grafikája)

Fig. 4: Computer reconstruction of the grave monument (graphic by Ádám Németh)

family and the legal status of the individuals but they also reveal that the parents who had the inscription made belonged to a wealthier social strata.

A number of traces on the associated stone remains from Rupphegy suggest that the stone slabs had once been part of a complex (Fig. 4), that is, a more expensive grave monument of more than one story. The multi-level nature of the monument is suggested by the two mortises at the edges of the inscribed stone slab that could hold tenons on the sides of other elements. Also, the significant difference in the height between the inscribed stone slabs and the slab with the depiction of the servant indicates that they must have

merünk. A szlovéniai Šempeterben (az ókori Celeiatól nyugatra) helyreállított sírípítmények talán a legismertebbek és egyben legszebb példái e síremléktípusnak (KLEMENC–KOLŠEK–PETRU 1972; KREMER 2001, 27–52). Noha a Rupp-hegyi kőemlékekből rekonstruálható emeletes sírípítmény mind méreteiben, mind díszítését tekintve elmarad a šempeteri példáktól, szerkezeti elemeiket, technikai megoldásaikat tekintve azonban mégis egymás párhuzamainak tekinthetők. Sok a hasonlóság L. Poblícus *legiós* veterán kölni sírípítményével is, ahol ugyancsak oszlopokkal keretelt feliratos kőlap alkotja az alsó szint fő elemét, a sírípítmény emeleti oldalfalainál pedig a Rupp-hegyihez hasonlóan keskenyebb reliefes lapokat találunk (NOELKE 1999, 39).

Annak a kérdésnek a megválaszolására, hogy a Rupp-hegyi sírípítmény emeleti részén a fülkeszerű cellában volt-e (és ha igen milyen) további szobrászati díszítés, nem áll rendelkezésre komolyabb adat.

Összefoglalva tehát a Rupp-hegyen lelt kőemlékekről leírtakat, a következő történetet rekonstruálhatjuk. A Camponában állomásozó *ala I Thracum* nevű segédcsoport egyik kelta származású, leszerelt katonája (M. Aurelius Mogetmarus), egykori állomáshelyétől nem túl messze, valahol a mai Budaörs keleti határában telepedett le családjával. Miután fia (M. Aurelius Aelianus) 10 éves korában elhunyt, a szülők költséges sírípítményt emeltek emlékére a Kr. u. 3. század első harmadában. Ez a síremlék az idő múlásával megrongálódhatott. Valamikor a 4. században, amikor az említett család és közeli rokonsága már nem élt, valamint a kőnyersanyag beszerzésében nehézségek merülhettek fel, a sírípítmény ledőlt elemeit újrashasznosították. A négyzet alakú lapokat kettévágva,

stood on different levels in the grave monument.

Ornamented grave monuments composed of several stone elements and generally built on more than one level represented some of the more expensive funeral traditions that not everybody could afford.

Numerous reconstructed grave monuments can be seen in their original pomp within the territory of the former Roman Empire. Perhaps the grave monuments reconstructed in Šempeter (west of the antique town of Celeia) are the best known and also the nicest examples of this grave monument type (KLEMENC–KOLŠEK–PETRU 1972; KREMER 2001, 27–52). Although the two-storied grave monument that can be reconstructed from the stone remains from Rupp-hegy was smaller and less ornamented than those found in Šempeter, they seem analogous in terms of their structural elements and technical solutions. There are also many similarities with the grave monument of the legion veteran L. Poblícus in Cologne. Here also an inscribed stone slab flanked by columns is the central element on the lower storey, and, similarly to the Rupp-hegy stone slab, narrower slabs with relief ornamentation can be found on the walls of the second storey (NOELKE 1999, 39).

There are no convincing data to answer the question of whether was a sculptural ornament in the niche-like cell on the upper part of the Rupp-hegy grave monument and if so, what it would have been like.

To sum up what we have written about the stone remains from Rupp-hegy, the following story can be reconstructed. A discharged veteran (M. Aurelius Mogetmarus) of the *ala I Thracum* auxiliary

a téglalap alakú elemeket pedig kisebb átfaragásokkal csontvázas sírok kibélelésére használták fel. Ezt a 4. századi temetőt bolygathatta meg egy újkori építkezés, miáltal újból felszínre kerültek a kőemlékek. (B. J.)

Beszédes József – Lassányi Gábor

troop stationed in Campona settled with his family not far from his former garrison, somewhere on the eastern periphery of modern Budaörs. After their son (M. Aurelius Aelianus) died at the age of 10, the parents had an expensive grave monument raised in honor of their son in the first third of the AD 3rd century. This grave monument probably became damaged after a certain period of time. In the AD 4th century, when the family and their close relatives had already died and when there might have been difficulties in obtaining raw stone material, the collapsed elements of the grave monument were put to a new use. The square stone slabs were split and the resulting oblong elements slightly re-carved to line inhumation burials. Modern construction work disturbed this AD 4th century cemetery and brought the stone remains to the surface. (J. B.)

József Beszédes – Gábor Lassányi

Irodalom/References:

HÁRSHEGYI 2007 – Hárshegyi P.: Budapest, XI. ker., Madárhegy (Budaörsi út – Rupphegyi út). Aqfűz 13 (2007) 269–270.

HÁRSHEGYI 2008 – Hárshegyi P.: Római kori településrészlet feltárása Budaörs határában (Excavation of part a roman period settlement at Budaörs). Aqfűz 14 (2008) 158–164.

KLEMENC–KOLŠEK–PETRU 1972 – Klemenc, J. – Kolšek, V. – Petru, P.: Antične grobnice v Šempetru, Katalogi in monografije 9 (1972).

KREMER 2001 – Kremer, G.: Antike Grabbauten in Norikum. Sonderschriften des ÖAI 36 (2001).

LŐRINCZ 2001 – Lőrincz, B.: Die römischen Hilfstruppen in Pannonien während der Prinzipatszeit. Teil I: Die Inschriften. Wiener Archäologischen Studien 3. Wien 2001.

MEID 2005 – Meid, W.: Keltische Personennamen in Pannonien. Archaeolingua, Series Minor 20. Budapest 2005.

NOELKE 1999 – Noelke, P.: Die Römerstadt Köln. Köln 1999.

ZSIDI 1987 – Zsidi P.: Budapest XI. kerületi Gazdagréten feltárt 4-5. századi római temető (Das auf dem Gazdagrét [Budapest XI.Bez.] freigelegte Gräberfeld aus dem 4-5 Jahrhundert). CommArchHung 1987, 45–72.